

Et prae se tulisse effectus; quos ipse Dominus sua morte fieri in hominibus cupiebat: ut scilicet corda lapidea contererentur, spiritus superbi humiliarentur, terrena desideria in coelestia mutarentur; ac denique, ut nullus alius Sol, aut Lux, in Mundo esset, quam homines aspicerent; praeterquam Jesus Crucifixus, vera lux, & nitidissimus Sol. Diez amor Dei erga hom.

Mortis Christi multi non recordantur; nisi dum vident mortem propriam. Tunc Crucifixum amplectuntur; cujus, dum viverent, obliviscantur. Stella de Con. van. p. 2. cap. 84.

Margarita Loharinga, ne in itinere avelleretur ab intuitu Crucifixi, illum locabat secum in lectica. Sand. Crucif. cent. 7.

S. XV.

Crucifixi variae apparitiones.

S. Anct. Francisco in excessu contemplationis, in monte excelso apparuit Seraph. sex alarum in cruce confixus. S. Bonavent. diat. fal. cap. 7.

S. Catharina Senens. post Communionem vidit Dominum Crucifixum magno cum lumine advenientem, & ex ipsius vulnerum cicatricibus quinq; radios ad quinq; loca sui corporis descendentes. Nadasi ann. Crucif. & habetur in Brev. Rom. 30. Apr.

Innocentius III. Papa I. 2. de cont. Mundi cap. 43. existimabat, sub arcani Judicii tempus, hominibus tam probis, quam improbis, Christum Crucifixum aspectabilem obversari. Malus videt sibi ad confusionem, ut erubescat, se non esse redemptum sanguine Christi, sua culpa exigente.

S. Berulphi Abb. S. Gudvali corpus cum portaretur, imago Crucifixi inclinato vultu illud venerata, immobilis mansit; neque se reflexit. Boll. 5. Febr.

S. XVI.

Crucifixus est figura externi Judicii. Luc. 23.

U Num à dextera, & alterum à sinistris, Luc. 23. 33. S. Ambr. hic: quia sic erit in die Judicii q. d. per latronem à dextera iusti designantur; & per latronem à sinistris peccatores. Castillo Illat. 110.

Ipsa Crux, si attendas, tribunal fuit. In medio enim Iudice consistens, unus, qui credidit, liberatus; alius, qui insultavit, damnatus est. Jam significabat, quod facturus est de vivis, & mortuis; alios positurus ad dexteram, alios ad sinistram. S. Aug. tr. 31. in Jo. Cur Christus, cum summa benigneitate redimeret Mundum in Cruce, ibi nobis tremendum ultimi Judicii tribunal objicit: quia memoria illius valde utilis, ut vitam componentes, fructus redemptionis colligamus. Sylv. in Jo. 19. q. 14.

Affixus est cum latronibus duobus, uno ad dexteram, altero ad sinistram, similiter crucifixis. Ut etiam in ipsa patibuli specie monstraretur illa, quae in Iudicio ipsius omnium hominum est facienda discretio: cum & salvandorum figuram fides credentis latronis exprimeret; & damnandorum formam blasphemantis impietas prenotaret. S. Leo l. 4. de Pals.

Erat medius Salvator, tamquam statera veritatis; unum elevans consistentem, & alterum condemnans blasphemantem. S. Chryf. or. de amulat.

Ipsa Crux, non tantum tormentum iudicati; sed Iudicantis quoque jam quoddam tribunal exitit. S. Rupert. in Jo. 19.

Excipimus ad eum, vel cum eo, in locum, qui dicitur Gogotha; & videamus in humilitate vel poenam iudicati; vel gloriosum, & terribile mysterium iudicaturus. Illic enim ipse duorum latronum medius, alterum à dextera poenitentem suscepit; alterum à sinistris, in nequitia perseverantem, in damnatione reliquit. S. Rupert. in Matth. 26.

Miscellanea.

Clamans voce magna. Matth. 27. 50. Quod Christus tantis, & tam diuturnis tormentis excruciat, sanguine exhausto, totoque corpore dissipato, tam fortiter in ipsa expiratione clamavit; fuit penitus supernaturalis, & indicium potestatis divinae. Dion. Carth. hic.

Petierunt Judaei à Pilato Jo. cap. 19. 31. ut crucifixorum crura frangerentur. Et hoc ipso persuadere volebant omnibus: tantum esse scelus, & facinus Salvatoris, quod in vivo corpore dignè castigari nequiverit; itaque necesse fuerit in corpus defavere extantium. Blof. marg. spir. c. 29.

Quid hoc admirabilis? cernere Deum in Cruce pendentem; & quidem inter latrones. S. Andreas Cret. or. in Crucis exalt.

Ambrosius in quodam sermone ait; Auctor pietatis in Cruce pendens testamentum condidit, singulis opera pietatis distribuens; Apostolis perfectionem; Judaeis corpus, Patri

spiritum, Matti paranympum, latroni paradysum, peccatoribus infernum, & Christianis poenitentibus Crucem. S. Bernardus t. 2. serm. 56.

Sorte accidit, ut quidam Minores FF. in solo, & suburbis Jerusalem offenderent lilium mirae pulchritudinis, & magnitudinis terra exortum; quod praeciderunt. Postea, novo succenti desiderio, de radice inquisiverunt; & effossa terra invenerunt crucem Christo eidem affixo tribus clavibus, cum vulnere lateris ex ipsa radice lili, divino opificio efformatum. Franch. Quaresimus Ord. Minor. in elucid. terrae S. t. 2. l. 4. c. 1.

Lancius ait apud Doultreman l. 1. c. 1. Venetiis in S. Georgii columnam esse, in qua Christi Crucifixi imago ita graphice à natura marmoris impressa sit, ut peritissimi pictoris opus credi possit.

Reperitur in Palastino solo Musa arbor, seu frutex potidis, cujus fructus quoque Musa dicitur; altitudine fessui hominis, sicut viridi; folia in digitorum modum protensa, adde longa, ut staturam hominis erecti ferè excedant; tam lata verb, ut extensus quipiam facile folio uno cooperiatur. Semel tantum ex uno sicut fructus fert, qui plures in uno botro crescunt, aliquando decem, plerumque viginti; quorum quisque ovi habet magnitudinem: suntque coloris crocei, instar sicuum, odore rosis non asimiles. Sapore quidem dulcissimi, ideoque grati palato; sed stomacho noxii: somnum inducunt, explent cerebrum sumo; satiant multum, ac cito corrumpuntur. Sunt, qui fructus huius paradisi poma appellant, in quibus Adam peccavit. Si in articulos concidas, venas in singulis reperies, Crucifixi effigiem utriusque referentes: idèd à quibusdam vocatur fructus mortis. Nierenberg. lib. de miracul. naturis terrae promissae c. 99.

In urbe Berith plena Judaeis Christianus quidam iuxta Synagogam centumcellam incolebat, fixitque in Pariete ad lectulum Crucifixum. Migrans post tempus ad spatiosam domum, omnia sua asportavit, Crucifixi oblitus. Successit in eandem cellulam Judaeus imaginem non advertens. Die quodam invitavit alium Judaeum ad prandium; qui inter comedendum advertit illam imaginem; & contra invitamentum excandescens, cum apud summos Sacerdotes accufavit; qui repta imagine cum multis contumeliis, verberibusque afficientibus, extra Synagogam semivivum projecerunt. Imaginem autem terra alidentes dixerunt ad invicem: quia audivimus, quod patres nostri diversis modis illuserunt, ita & nos huic faciamus. Tunc coeperunt spere in faciem, percutere alapis; post illa crucifixerunt eam acutissimis clavibus, acetum, & fel, praebuerunt; corona spinea, percutientes arundine, lancea latus aperuerunt. Quo facto res mira: nam ipsius vulneris locus aqua, & sanguine illico coepit decurrere. Dixerunt autem principes Sacerdotum: adfatur vas ad locum vulneris, unde sanguis decurreret; quod & factum. Dixerunt autem ad invicem: quoniam Christiani futurant, quod mirabilia lecerit in Mundo; accipiamus hunc sanguinem, & deferamus ad nostram Synagogam; & congregemus male habentes, & perungamus eos. Factum: inter primos adductus senex paralyticus in grabato; qui perunctus statim incolomis de grabato exiliens ad propria remeavit. Coeci sanati, & plurimi alii diversis morbis laborantes. Omnes autem principes Sacerdotum, & Seniores, & omnis turba Iudaeorum, crediderunt in Christum. Sancti. Athanasius Ep. Alexandrinus Relat. miraculi huius.

TITULUS XLIII.

CRUX.

S. I.

Figura, & Symbola.

Ex Veteri, & Novo.

Ordine Alphabetico.

Altre.

A E Disceavit altare. Gen. 22. 9. Quid sibi vult ara constructa, nisi Crux in monte porrecta? S. Fulgent. serm. de Abrah. Hac autem omnia figura erant Crucis; propterea & Christus Judaeis dicebat Jo. 8. 56. Abraham pater vester exultavit Cr. Quomodo vidit, qui temporibus praecessit? per figuram, per umbram. Sicut enim hic ovis oblatus est pro Isaac; ita & rationalis agnus oblatus est pro Mundo. S. Chryfost. hic hom. 47.

Arbor vita.

Audiens Adam vocem Domini post peccatum, fugit sub arborem vitae Gen. 3. 8. Quae fuga, o Adam! hac est? quod asylum contra iram DEI sub caducis foliis? Ex eo tempore videtur Dominus peccatoribus cognitionem quamdam dedisse; qua percipere:

Columna ignis.

Crucis signum exhibuit columna ignis, & nubis, quibus deducebat Deus errantem Israel. S. Andr. Cret. or. in Exalt. S. Cruc.

Columna ignis, & nubis, erat Crux; quae semper pra oculis haberi debet peregrinantibus in terram promissionis per rubrum mare, per desertum, per loca in via, in aqua. S. Chryf. serm. de Joseph.

Dies Domini.

Exultavit, ut videret diem meum, Jo. 8. 56. Diem autem dicit Crucem. Theophyl. hic.

Ferculum.

Ferculum. Cant. 3. 9. à ferendo accipit; quod dicit de lignis Libani factum, in quo monte Lex data est: Quod ferculum Crucis secundum haec mysteria delignis cedris factum, non erit incongruum intelligi. Aponius l. 7. in Cant.

Et sane, si per ferculum accipias Crucem, in eius medio non erat, nisi Christus, nostri amore crucifixus. Corn. hic.

O Crux regalis lectica Salomonis! te regnum, & omni honore dignum thronum stipant sexaginta potentes ex fortibus Israel. Ubi sexagenorum mentio in memoria mihi revocat excellentissimum illum Seraphinorum sex alas habentium conventum; qui tuae gloriae, ut sceptro regali assistunt; tibi que conformantur contractis alis superioribus; & inferioribus; expansis autem utriusque mediis; & in formam Crucis volante, sine intermissione victoriae tuae laudes, & praemia decantant. S. Germanus Patriarcha Constant. or. 2. in ador. Cruc.

Ficus.

Ficus praeclis grosses suos. Cat. 2. 13. Quod si arbor scientiae boni, & mali, ficus fuit; ut quibusdam placet; convenienter ficus Crucem representat: ut damnum, quod unum lignum intulit, alterum auferret. De Ponte hic.

Fons.

Da mihi bibere. Jo. 4. 7. Mystice fons iste, super quem ascendit D. N. I. C. est sancta Crux: super hunc fontem sedebat Dominus; quia passionem, & Mortem, summa mentis tranquillitate portavit. Quanto autem charitatis amore pro nostra redemptione sederit in Cruce, manifestat Evangelista discens: hora erat quasi sexta, id est, summum charitatis, ac dilectionis ardore; & in summo estu passionis, & mortis pro nobis se posuit Filius Dei Christus. S. Bernardin. t. 2. l. 31.

Gladus.

Elevavit aliquando celeberrima illa Iudith acinacem in Holofernis dormientis caput. Judit 13. 9. Crux exaltationem figurans; salutemque Israel peperit. S. Andreas Cret. or. 2. in Cruc. exalt.

Juniperus.

Jezebel, 3. Reg. 19. 2. &c. quae mortem Eliae intentat, mors aeterna est, quae per peccatum in hunc Mundum introjerat. Hanc quicumque fugit, sedet super Juniperum; id est, confugit ad sanctum & vivificantem Crucis Dominice lignum. Illic ambit mortem; illic festinat Commori Christo, ne à Jezebel occidatur; complantari similitudini mortis Christi, ne in aeterna morte detineatur. S. Rupert. in 1. Reg. l. 5. c. 10.

Leilus.

Ego dormivi Cr. Pl. 3. 6. id est, sponte jacui in Cruce; ut in ea morerer: quomodo se in lectum componunt, qui dormire volunt. Bellarm. hic.

Lectulus floridus.

Lectulus noster floridus. Cant. 1. 15. Sept. Lectulus noster umbrosus. Lectulus floridus praefere, Crux: ille initium laborum; hic consummatio laborum; & impletio desiderii pro nobis patendi. Floridus olivum Nazarenum. De Ponte hic.

Lectulus sponsa.

Suavissimum mihi cervical, bone JESU! spinea illa Capitis tui coronas Dulcis lectulus illud Crucis tuae lignum. In hoc ego nascor, & nutrior; creor: & recreor; & super Passionis tuae altar. a memoria mihi nunc libenter recoloco. Gilb. f. 2. in Cant.

Lectulus Salomonis.

Rectè aptatur Cruci nomen lectuli Salomonis, Cant. 3. 7. quia nullibi Christus magis fuit Salomon, quam in ea: quia, ut dicit Apostolus Coloss. 1. 20. pacifrans per sanguinem Crucis omnia sive, quae in terris sive quae in caelis sunt. De Ponte hic Exh. 27.

ter: asylum ab ira Dei optimum fore sub arbore vitae, id est, Cruce. Diez Crux.

Sub arbore mali suscitavi te. Cant. 8. 5. Hac malus salutaris, si ad arborem respicias, Crux est humanae salutis auctrix; in qua salus Mundi, auctorque pendit. Si verò ad pomum ejus, ad fructum suavissimum, atque sanctissimum (de saepe quo diximus) coeleste totum, & salutare malum corpus est Jesu Christi. Philo Carpath. hic.

Arbor Zachai.

Noli te extollere; pusillus esto. Zachaeus esto. Sed dicitur es: si Zachaeus fuero, praeterea non potero videre Jesum. Noli esse tristis: ascende lignum, ubi pro te pendit Jesus; & videbis Jesum. S. Aug. de verb. Apost. f. 8.

Arca Noe.

Arca Noe est Crux Christi. S. Thom. in Gen. c. 8.

Argentei 300.

Beniamin dedit 300. Argenteos. Gen. 45. 22. Per 300. arg. significatur praedictio Crucis; quae commissa est Paulo praeterea. Etecece per 300. arg. Crucis designatur praedictio: quia ipse numerus per T. representatur; qui figuram crucis habet. Hugo Card. hic.

Baculus Jacob.

In baculo meo transivi Jordanem. Gen. 32. 10. Crucis typus fuit Patriarchae Jacob virga, cum transivit Jordanem. Andreas Cret. or. 1. de exalt. S. Cruc.

Benedictio Jacob.

Jacob moriturus transpositis manibus benedixit nepotibus. Gen. 48. 14. quo Crucis figuram expressit. Merito igitur dicitur: Regnavit in domo Jacob; ubi Crucis figura apparet. qui regnum suum in Cruce, & laboribus, quibus nos redemit, collocavit. Sylv. in Luc. 1. q. 40.

Lignum illud vitae, quod à DEO in paradiso constitutum est, praecleara Crux figuram gessit. Quoniam enim morti aditus per lignum patuerat, consentaneum erat; ut per lignum quoque vita, & resurrectio, donaretur. Quin Jacob, cum adorato virgae fastigio, cancellatque manibus, filiis Joseph bene precatur, Crucis signum aperitissime delineavit. Sancti Jo. Damasc. lib. 4. cap. 12.

Hanc Crucem Patriarcha Jacob, cum permutatas olim manus nepotibus imponeret, symbolice praefignificavit. S. Andr. Carnot. or. in Exalt. Crux.

Crucis mysterium Jacob exhibuit, quando juniore Ephraim, Manasse primogenito praefertens, in modum Crucis super eos brachia permutavit. S. Petr. Dam. in Invent. S. Cruc.

Sine dubio transpositio, manuum Crucis expressit figuram. Numquid in eo sic manus commutando casu Crucem figuravit? numquid non poterat, eadem ratione data, Manasse ad dexteram, Ephraim autem ad sinistram suam posuisse? Poteserat planè; sed propheta eras & propheticus spiritu sciebat, quod per Crucem componenda esset benedictio, quam venturus Legislator daret. S. Rupert. in Gen. l. 9. c. 24.

Candelabrum.

Et baculus sibi Crucem. Jo. 19. 17. Portavit Christus Crucem, sicut illustrat candelabrum. Super quo ponenda erat lucerna, de qua ipsemet Salvator Jo. 8. 12. testatus est: ego sum Lux Mundi. Ascendit Dominus Crucem, sicut Doctor cathedram, vel pulpitem Praedicator; scilicet ut viam, ac doctrinam doceat veritatis. S. Bernardin. p. 2. l. 55.

Cithara David.

Suavi sono citharizans David, non tantum animalium mulcebat auditus, quantum etiam in ipso Saule vexationem mali Spiritus temperabat. 1. Reg. 16. 23. Si nostri, manu fortis, CHRISTI D. citharam respicias personantem, quam ligno Crucis, carnis, membrorumque suorum, chordis aptatam, plectro dum tangit S. Spiritus, omne animal replens benedictione; ipsum quoque diabolum fugavit de cordibus inimicorum. S. Prosper de promiss. Dei p. 2. c. 25.

Cithara David figuravit Crucem D. N. J. C. S. Vinc. Ferr. D. Reminic.

Non putandum est, citharam illam, quamvis dulcissime resonantem, tantae potuisse virtutis existerè, quae spiritus pelleret innudum; sed figura S. Crucis; & ipsa, qua canebatur Passio Dominica, jam tunc diaboli refringebat audaciam. V. Beda in lib. Reg. l. 3. c. 1.

Clavis.

Dabo clavem domus David super humerum ejus. Il. 22. 22. Clavis super humerum Crux est apposta dorso ejus: cui versa facie ad homines crudeliter fuit affixus. Et statim sequitur utilitas passionis, apertio caeli. Electis nunquam claudenda, reprobis vero nunquam aperienda. Sim. Calf. l. 14.

Lignum vite.

Per lignum vite, Apoc. 2. 7. Crucem Christi intelligit. S. Ambr. lib. de iis, quæ initiatur c. 3. Hefichius in 14. Levit. Hieron. in c. 2. Joel. Hæc Crux est vite æterna lignum. S. Jo. Damasc. l. 3. c. 12. Crux pretiosa est. Et crux amari potest; & crux habet exultationem. Non est Sylvestris arbor: lignum vite est apprehendentibus eam. S. Bern. l. 1. in Festo S. Andree. S. Laur. Justin. vocat Crucem lignum vite. Sub umbra tua ab æstu diei protegemur, à tempestate, à turbine, à pluvia. Radios amoris, charitatisque sagittas, emittis de te, quæ amantium corda transfigunt. ferm. in Exalt. S. Crux. In Cruce pendet omnis fructus vite; quia ipsa est arbor vite, quæ est in medio paradisi. Drogo Off. de Sac. D. Pals.

Ligna Isaac.

Dum lignorum congeriem cernis, crucem mihi animadvertite: dum ignem speculatis; amorem, ac desiderium, cogitatione complectere. Dum Aram cogitas; Calvariam perpende. S. Ephrem in Abrah. & Isaac. Ligna holocausti imposita super Isaac, est Crux Christi, primo ab ipso portata; sed postmodum super eam est posita, & confixus. Ignis verò & gladius in manibus Abrahæ, sunt ardor divinæ charitatis, ad dandum Filium pro nobis in mortem; & rigor justitiæ exigens ab ipso mortem profolvendis reatibus nostris S. Thom. in Gen. c. 22.

Lignum Moysis.

Quod aquæ amaræ ligno in se suscepto dulcescunt. Ex. 15. 25. indicio erat, amaritudinem Gentium per lignum Crucis Christi, in usum dulcedinis quandoque esse vertendum. S. Ild. Comment. in Ex. c. 21. Quid tam amarum, quod in recollectione Dominicæ Passionis non possit dulcescere? Certè legimus, Hebræos, cum existunt de Aegypto, venisse ad aquam amarissimam, quam nullus gustare poterat. Cui cum Moyses lignum iniecerit, dulcorata est sic, ut eam delectabiliter biberent. Quid aptius per aquam amarum, quam cuiuslibet adversitatis amaritudinem signatur? cui cum lignum Crucis iniecerit, id est, cum Passio dulcis Jesu confideratur; necesse est, omnem passionem hominis levem videri, respectu Passionis Dominicæ, quam pro hominibus voluit sustinere DEUS; & homo, mediator Dei, & hominum, Dominus Jesus. S. Bern. tr. de Pals. Dom. c. 44. Aqua Marath amara, ligno in eam immisso dulcis effecta, ostendit Christianum scientem, statim ut amarum Passionis poculum biberit; ligni, & crucis, dulcedine, omni amaritudine liberandum. S. Prosper p. 1. de Pronostionib. cap. 38. Sicut lignum Moysi à Domino ostensum aquis Marath immeritum, omnem illarum amaritudinem in dulcedinem vertit: ita Sancta Crux virtus animo recondita omnem tentationum fallacienam suam immersione, contactuque indulcat. Arnold. Carnot. tr. de Verb. Dom. Pater ignosce.

Lignum Cedrinum.

Lepra, Levit. 14. 6. 7. est peccatum, lignum Cedrinum Crux; coccus sanguis Christi; hyssopus herba humilis radicibus heret in petra. Unde aptè fides, quæ Deo, Deique veritate infallibili, nititur, significat. Cedrus altissime se erigit, spei Symbolum. Cedrus rubet instar ignis, charitatis Symbolum. Corn. hic.

Lignum Elizæ.

Crux ejus amaras aquas vertit in dulcem saporem; & securum perditam, 4. Reg. 6. 6. inque profundum demersum, missa in fluentia Jordanis levavit. S. Hieron. in Matth. lib. 2. cap. 3. Quid est, lignum mittere, & ferrum in lucem producere? nisi patibulum Crucis ascendere; & de profundo Inferni humanum genus erigere; ac de omnium peccatorum limo per Crucis mysterium liberare. S. Aug. D. 7. Trinit. de Elizæo, & secum &c.

Lignum benedictum.

Benedictum est lignum, per quod fit justitia. Sap. 14. 7. Aliqui apud Jansenium accipiunt furcam, seu patibulum, quo fit justitia. Mylicè: benedictum lignum, per quod facta est justitia, iustaque satisfactio pro peccato Adæ, ac peccati totius Mundi, est Crux CHRISTI. Unde S. Chryl. or. de Festo Crucis legit: Benedictum lignum, per quod fit justitia. S. Germanus de Exalt. Crux benedicite lignum, per quod fit filius. Corn. hic.

Moyse orans.

Moyse, quid utique tantum tunc, cum Jesus adversus Amalech, Ex. 17. 11. proclabatur, extensis manibus orabat residens, quando in rebus tam attonitis, magis utique genibus positus, & manibus cadentibus pectus, & facie humi

volutata, orationem commendare debuisset? nisi quia illic, ubi nomen JESU dicebatur, dimicatur quandoque adversus diabolum, Crucis habitus quoque erat necessarius, per quem Jesus victoriam effert relaturus. Tertull. lib. adv. Judæos. Idcirco lignum adversus lignum; & manus adversus manum; illæ, inquam, fortiter extensæ adversus incontinentes extensam; illæ clavis confixæ, atque constrictæ, adversus remissam; solutamque; illæ orbis fines conjungentes, adversus eam, quæ Adamum paradiso exturbavit. Idcirco sublimitas adversus lapsum; & fel adversus gustum; & spinea corona adversus perniciosum imperium; & mors adversus mortem; & resurrectio propter resurrectionem. S. Greg. Naz. or. 21.

Navis Jona.

Jonas in navi dormiens, i. 5. Sacramenti Domini imagnem præferebat. Etenim significavit navis materia Crucem; somnus verò Passionem. S. Zeno Ver. Serm. de Jona.

Navis Christi.

Navis, Matth. 8. 24. Crux Christi est: quam cum Dominus ascendit, in ea dormivit: requies enim Domino Crux; passio pulvinar. V. Beda l. 3. in Luc.

Palma.

Statura tua assimilata est palmæ. Cant. 7. 7. Potest per palmam Crux Christi intelligi: palma enim in sublime valde cretens dulcissimos fructus gignit: & Crux Christi coelestem cibum nobis præparavit. S. Greg. hic. Aperte victoriosissima Crux palmæ comparatur; in quam Christus ascendens apprehendit fructus ejus, id est, dona; quæ largitus est sanctæ Ecclesiæ. S. Ild. hic. Illi in palmam ascendunt, qui in Cruce proficiunt. S. Justus Orgel. in Cant. hic. Quid est in palmam? est in crucem, cujus una pars de arbore palmæ dicitur facta. S. Bern. l. de Pals. Dom. c. 45.

Piscina.

Quingue porticus. Jo. 5. 2. Queritur unde tantam virtutem piscina probatica habebat; quod, quoties Angelus descendebat ad movendam aquam, haberet illam virtutem? ut ostendatur virtus Crucis, & Passionis: nam dicit Magister historiæ Scholasticæ: quod in illa piscina erat illud lignum, quod postea servavit signo Crucis. Quingue porticus significant quinque vulnera. S. Vinc. Ferr. ser. 6. post Invocavit.

Sanguis possum.

Hæc Crux sigillum, Ex. 12. ut ne exterminator Angelus nos tangat. S. Jo. Damasc. l. 4. c. 4.

Serpens æneus.

Imago Crucis, Serpens æneus est. Num. 21. 8. quoniam, est in carne sua suspensus est Christus, tamen & ipse crucifixus est Mundo; & ipsi Crucifixus est Mundus. S. Ambr. l. 3. de S. Spir. cap. 9.

Signum.

Super montem caliginosum levate signum. If. 13. 2. Per Crucem Christi amorosè fuit levatum signum in nationes. If. 11. 12. ad congregandum profugos Israel. Nam Christus mortuus est; ut filios DEI, qui erant dispersi, congregaret in unum, sicut Jo. 11. 52. ait. S. Bernardus p. 2. l. 55. Apostolis præcipitur, & Apostolicis viris, ac Magistris Ecclesiarum; ut dimicaturi contra Babylonem, signum elevent Dominicæ Crucis; non in humili loco, & in demeris vallibus; Sed in monte caliginoso, seu campestri. S. Hier. hic.

Spiritus Ezechielis.

Hæc dicit Dominus Deus: à quatuor ventis veni Spiritus, Ezech. 37. 9. An non Deus unico vento poterat cadavera illa vivificare? sanè ita. Cur ergo à quatuor ventis, vel à quatuor Mundi plagis venire jubet spiritum? Sacramentum Crucis latet. Due ab Oriente in occidentum lineam; ab aquilone ad austrum alteram; & crucem habes. Castillo Illat. 58.

Sycomor.

Vellens Sycomor. Amos 7. 14. Dicitur est arbor morus per antiphrasim, quasi minime quæpote idest, farina. Nam, ut ait Plinius lib. 46. 25. morus arborum est prudentissima, quia lædi se à frigore non sinit: unde non nisi planè exacto frigore germen emittit. Symbolicè: Sycomor. est Crux Christi; ejusque doctrinæ quæ Genibus, & terrenis hominibus, videtur fatua. Corn. hic.

Tabula Legis.

Ipsæ Tabulæ, quæ DEI digito scriptæ sunt. Ex. 31. 18. Crucis Dominicæ prætulere Sacramentum: denarius enim numerus per

per X. Literam; quæ Crucis exprimit speciem, designatur, B. Petr. Dam. in Invent. S. Crux.

Terebinthus.

Jacob infodit eos, (deos Laban) subter terebinthum. Terebinthus arbor resinam generans, pretiosissimum lignum Crucis, quod virtutis est optime, significat: subter quam omnia peccata nostra sepeliuntur, ut eorum ultra nullum vestigium reperiantur. S. Rupert. in Gen. l. 8. c. 12. Idola, quæ Jacob sepelivit sub ligno, significant vitia, & peccata, quæ absconduntur sub ligno Crucis. V. Beda in c. 35 Gen.

Trecenti Abrahæ.

Trecentos, decem, & octo. Gen. 14. 14. S. Ambrosius ad mysterium Crucis refert. T. enim, quod Græcis 300. significat, signum est Crucis. I. & H. quæ significant 10. & 8. initium sunt, & abbreviatio Græci nominis Jesu. Corn. hic.

Trecenti Gedeonis.

Trecentos elegit ad prælium Gedeon. Judic. 7. 7. ut ostenderet, non in numero multitudinis, sed in Sacramento Crucis, Mundum ab incurfu graviorum hostium liberandum. S. Ambr. Prologo in lib. 1. de S. Spir.

Turris David.

Est Crux Christi tamquam turris David Cant. 4. 4. edificata cum propugnaculis &c. S. Laur. Just. de Triumph. c. 17.

Vas Olei.

Vas medicinale Crux; unde hoc oleum redundavit in vase; & dilectio Christi in Cruce. S. Bonav. in Pl. 30.

Virga Moysis.

Crux virtutem habuit virga Moysis in Serpentem conversa. S. Andreas Cret. or. in exalt. Crux. Virga, per quam Ægyptus corripitur, & Pharaosuperatur, Crux Christi est; per quam Mundus vincitur, & princeps hujus Mundi triumphatur. V. Beda in Ex. c. 7.

Umbra alarum.

In umbra alarum tuarum. Pl. 56. 2. id est, in protectione Crucis contra diabolum: ala enim expansæ crucem faciunt, & umbram.

S. I. I.

Alia Symbola ex Patribus.

Principatus super humerum ejus. If. 9. 6. Id significat virtutem Crucis, cui suspensus adhæsit humeris. Quod Crux sit præcipuum insigne principatus, ac roboris, ut oculis cernitur. Considerate totum Mundum; an in eo quidquam geratur sine hac figura, aut consistat ulla societas. Mare non sulcatur; nisi hoc trophæum, quod vocatur velum, in navi manet incolome. Flores non operantur, sicut nec opifices, nisi instrumentis hanc formam habentibus. Sanctus Justinus M. apol. 2. ad Antonium Pium. Coelum quoque ipsum hujus signi figura dispositum est: Nam cum quatuor partibus, id est, Oriente, & Occidente; Meridie, & Septentrione, distinguitur; quatuor quasi Crucis angulos continet. S. Ambr. Tom. 5. l. 6. Etiam homo ad formam Crucis figuratum habet imaginem; ut qui sit ad imaginem CHRISTI crucifixi. Anastas. Sinaita l. hexan.

Crux ipsa nos sumus, cui Christus memoratur infixus. Homo enim formam Crucis habet; quam si manus extenderit, exprimit manifestus. Infixus sum visceribus profundi. Plalm. 68. limum quidem nos esse, manifestum est. S. Bern. ferm. 4. in Vigil. Nat. D.

Fortiter certemus contra vitia in hac domo Domini; ubi est habitatio peregrinationis nostræ; in qua erectum vexillum S. Crucis, in signum spiritualis militiæ, pro lucrandis aureis coronis in celestibus regnis. Tom. Kemp. p. 2. l. 6. ad Novitios.

S. I. I. I.

Crux, Christi Regnum, sceptrum, thronus.

Ex Veteri, & Novo.

Edisti super thronum. Pl. 9. 5. Crucem vocat thronum. Bellarm. hic.

Dixit in Genibus, quia Dominus regnavit. Pl. 95. 10. S. Aug. legit: quia Dominus regnavit à ligno. Quam lectionem olim fuisse in Sept. interpretatione, & ab Hebræis sublatam, testatur S. Justinus in Dial. cum Tryphone. Bellarm. hic.

Vidi Dominum Sedentem super celum excelsum. If. 6. 1. Id est, vidi in Spiritu Dominum omnium Jesum Christum, propter passionem mortis, gloria, & honore, coronatum. Illud verè excelsum est solum, & ab humilitate humana, qua pati dignatus. R. P. Spanner Poly. Tom. 1.

est, longè elevatum. S. Rupert. hic. In Cruce, tamquam Rex in folio, stabat Dominus Jesus; singulis ea, quæ habebat, dividens. S. Laur. Just. de triumph. c. 18.

Fallus est principatus super humerum ejus. If. 9. 6. Quis omnino regnum insigne potestatis suæ humero præterit, & non; aut capite diadema, aut in manu sceptrum, aut aliquam propriæ vestis notam? sed solus novus Rex sæculorum, Christus Jesus, novæ gloriæ, & potestatem, sublimitatem suam in humero extulit; Crucem scilicet: ut secundum priorem prophetiam Pl. 95. exinde Dominus regnaret à ligno. Tertull. lib. adv. Judæos.

Principatus ipse est Crux, & mors ejus. S. Ignat. M. ep. ad Philadelph.

Memento mei, cum veneris in regnum tuum. Luc. 23. 42. Da mihi regnum, commemoras: quid enim regni vides? clavi, & crux est, quod inspicis. Sed ipse, crux; inquit, regnum est; & deo eum regem nominio; quia Crucifixum inspicio. Imperatorum est, pro omnibus mori, & regis optimi pro communi utilitate nunquam reculare supplicium. S. Chryl. l. de Cruce & latr.

Ex Patribus.

Crux regni sceptrum, diadema pulchritudinis, virga potentis. S. Andreas Cret. or. in exalt. S. Crux.

Principatus Domini, & regnum, Crux est. Et si benè animadverteris; invenies non aliter regnare in nobis Jesum, nisi per afflictionem. Theophylact. in Luc. c. 23.

S. Laurentius Just. vocat Crucem Ducis nostri gloriosissimum vexillum. in Exalt. S. Crux.

Non à Nazaræis præcipitari, non à Jerosolymis lapidari, non ab Herode perimi; non alia voluit morte consummari; sed Crucis expectare voluit triumphum. Ipsa enim est typus Monarchiæ singularis; ut in nomine Jesu omnia cœmstrantur, Philipp. 2. 10. Et hoc est, quod cacumina Crucis cœlos ostendunt, ima petunt inferos, cornua terram tegunt. S. Bonav. in Luc. 4.

Crux Regnum Patris, Sceptrum Filii, sigillum Spiritus Sancti, totius est testimonium Trinitatis. S. Rupert. lib. 6. cap. 21.

S. I. V.

Crux gloria Christi.

Moyse, & Elias, cum eloquentes. Matth. 17. 3. Præter tres causas transfigurationis Christi, & adscitorum Moysis, & Eliæ, hanc quartam ponit: ut crucis gloriam ostendat; & tam Petrum, quam reliquos, qui passionem formidabant, consolaretur, & ad sublimis erigeret. Non enim tacebant; sed loquebantur de gloria, quam completurus erat in Jerusalem: de Cruce videlicet, & Passione; Sic enim ipsam semper appellabant; S. Chryl. in Matth. hom. 57. Loquebantur de excessu. Euthym. loquebantur de cruce. Alii, loquebantur de gloria. Crux enim, quæ aliis probum, Christo gloria fuit. Quis enim non glorificet Christum, qui pro nobis voluit Crucifigi? Euseb. t. 1. mir. Chr. l. 12. sect. 1. Obs. 1.

Ita exultavit super Filium hominis. Jo. 3. 14. Cur Christus D. Crucifixionem suam, non suspensum, sed exaltationem, vocat? S. Anastasius Sinaita lib. 4. de rectis fid. dogm. data est mihi omnis potestas in celo, & in terra. Matth. 28. 18. acsi manifestè diceret: auctorem gloriæ illius Crucem esse. Sylv. hic quæst. 36.

Nondum erat Spiritus datus, quia Jesus nondum glorificatus. Joan. 7. 39. Quoniam nondum fuerat crucifixus, non erat Spiritus S. hominibus datus. Illud quippe glorificatus, idem valet, - quod Crucifixus. Nam et h. res est natura sua ignominiosa: quia tamen eorum causa fiebat, quos amabat; gloriam illam Christus appellat. S. Chrysost. t. 6. or. de S. Pent.

Ex Patribus.

Crux inter omnia maxima gloria Christi est. Theophyl. in Luc. 22.

Crux trophæum contra demones erectum, gladius contra peccatum. Crux Patris voluntas, Unigeniti gloria, Spiritus exultatio, angelorum decus. S. Chryl. tom. 6. or. in Crucem Domini.

O ineffabilis potentia Crucis! o admirabilis gloria Passionis! in qua, & tribunal Domini, & iudicium Mundi, & potestas est Crucifixi. S. Leo f. 8. de Pass.

Crux gloria tua est, crux imperium tuum est super humerum tuum. Portas portantem te: qui portat Crucem tuam, portat gloriam tuam; qui portat gloriam tuam, portat te: portantem autem te portas super humerum tuum. Drogo Off. de triumph.

S. V.

Ex Cruce nota Divinitas Christi.

Ubi Petrus Christum Filium Dei confessus, cepit eos docere, quoniam oportet Filium hominis multa pati. Victor Antiochen. posteaquam Divinitatis suæ sensum illis impressit, doctrinam de Cruce, & passione, mox subiunxit. Ut scilicet facilis ejus Divinitas crederetur; nec absque Cruce volebat Deus predicari. De Castillo Illar.

Plenitudo fidei, Crux Domini. S. Ambr. in Luc. 6.

s. V I.

Crux victoriosa Christo, & nobis.

Ex Scriptura.

Urges, Domine, & dissipetur inimici tui. Num. 10. 35. dicebat Moyses, cum arca foederis elevaretur. Cum autem deponeretur, aiebat: revertere Domine ad multitudinem exercitus Israel. v. 36. Itaque, cum Christus D. ejus imaginem arca illa ferebat, elevatus est in Cruce, ad pugnam contra hostes suos, dicitur est illi per Prophetas: surge Domine, & virtute tua cuncti tui hostes dissipentur. Postquam autem corpus descendit in speluncam, & anima in limbum; clamabat sponsa: revertere Domine ad multitudinem exercitus Israel. De Ponte in Cant. 2. Exh. 38. §. 1.

Tulit Jabel clavum. Judic. 4. 21. Infracta, & invicta arma in quibus Ecclesia Dei conterit, & aufer caput serpentis, Crux est Jesu. Anastas. Sinaita l. 12. hexam.

Tulit unum lapidem. 1. Reg. 17. 49. jecit, inimicum in fronte percussit, cecidit eo loco corporis, ubi signum Christi non habuit. S. Aug. in Pf. 143.

Fecit potentiam in brachio suo. Luc. 1. 51. in cruce extento: quia diabolum superavit, captivos de Inferno liberavit, & Electos omnes ad superna levavit. Hugo Card. hic.

Ex Patribus, & aliis.

S. Polycarpus M. Smyrnen. Ep. discipulus S. Jo. Ev. epistola ad Philippenses: vincula MM. vocat decora, & coronas electas.

S. Crux Domini armatura vestra invicta contra Satanam; galea custodiens caput, lorica protegens pectus; clypeus tela maligni repellens &c. S. Martialis ad Burdegaleses ep. 1.

Scit exercitatus mens, quos, ad prælium consummandum, sibi adhibeat; quibus armis instruet; quibus ducat vexillis. Non aquilam profert imagines, nec dracones; sed in Cruce Christi, & in Jesu nomine progreditur ad prælium; hoc signo fortis, hoc vexillo fidelis. S. Ambr. lib. 2. de Abrah. c. 7.

Vicit Christus orbem terrarum, subjecit omnes potestates, subjugavit Reges; non superbo milite, sed irrisa Cruce; non favens ferro, sed pendens ligno. S. August. serm. 63. de divers.

Christus de Cruce sua vicit Reges; & subjugatis illis, ipsum Crucem in fronte fuit; & gloriantur de illa; quia ibi est salus eorum. S. Aug. in Pf. 95.

Tripartita ratio Domine Passionis ostenditur. Prima causa est: ut Christus, pro reatu Mundi, redemptio daretur; & hostis antiquus velut hamo Crucis caperetur. Secunda est, ut securus hominibus magisterium vite praberetur. Tertia, ut superbia Sæculi, & inflata sapientia, per Crucis stultam, ut putatur, prædicationem humiliata corruere. S. Isid. de Matutinis l. 1. c. 29.

Crux, Principum honor, Regum potentia, belliducum victoria, Miraculorum nobis factorum coronis. S. Andreas Cret. or. in exalt. S. Crux.

Hæc clypeus, atque armatura, & trophæum est, adversus diabolum. S. Jo. Damasc. l. 3. c. 12.

Rex cœli homini militavit; militavit dixit: Crux enim pugnantem indicat. Euseb. Emisil. hom. de S. Latrone.

Crux signum Fidelium, & timor dæmonum Triumphavit enim de illis in hoc signo. Ostenta illud audacter: quando enim videntur Crucem, recordantur Crucifixi. Metuunt eum, qui contrivit capita draconis. S. Cyrill. Jer. Catech. 13.

Non est aliqua armatura tam fortis; nec sagitta tam acuta, & terribilis, contra diaboli potentiam, & fœditatem; quam sic timet, sicut signum S. Crucis. Thom. Kemp. p. 3. f. 1.

Constantinus M. Byzantinus non felici prælio aggressus, fatigatus, ac marens, ex acie rediit. Jamque dies in noctem ibat; cum dubius, quid ageret, obtutu assiduò cœlum suspexit. Etenim auxiliare prodigium! in precibus scripturarum stellis observat in hæc verba signatam: Invoca me in die tribulationis: & eruum te, & honorificabis me. Pf. 49. 15. Ad omen tam sublime initio non nihil expavit Cæsar; sed mox lætior oculos eadem via remisit ad cœlos, ubi alterum vidit ostentum, expressam è stellis Crucem; & circum eam hæc omnino verba: in hoc signo vinces. Nicephor. l. 7. c. 59.

s. V I I.

Crux amata, & honorata à Christo.

Pone me, ut signaculum super te sumam. Cant. 8. 6. Signaculum idem est, quod stigma, & signum: quale servis suis herus imprimit. &c. ut ex eis liqueat, sua esse. Sic Apoc. 7. 3. omnes Electi signantur signo Crucis. Christus ergo sic sponsa imprimit suum stigma Crucis; ut ex eo liqueat, eos esse servos Christi Crucifixi. Aponius apud Corn. hic. Putant nonnulli, teste Salmerone in c. 24. Matth. 30. Cruce, quasi tessera, & trophæo, in frontibus insigniendos omnes Beatos in cœlo: ut significetur, eos merito Crucis, tam Christi, quam suæ, cœlum possidere. Corn. in Ezech. 9. Christus velut signillum obsignat, & custodit, Fideles suos contra omnes tentationes, & hostes. Porro Christi signillum est Crux, juxta Ezech. 9. 4. Signa Teham super frontes virorum gementium. Et apoc. 7. 2. Vidi alterum angelum habentem signum Dei vivi. Crux enim nos munit contra omnes illecebros Carnis, Mundi, & diaboli; facitque nos esse affectas, milites, & Martyres Crucifixi. Corn. in Aggæum.

Parvulus natus est nobis, & filius datus est nobis; cuius imperium super humerum ejus. If. 9. 6. Crucem, quam imperii nomine significavit, natiuitati statim adiunxit: quia profecto à Natiuitatis exordio Passio Crucis simul exorta est. S. Bernard. tr. de Pass. D. cap. 36. O quanta charitas! o quanta commendatio charitatis! Vix natus est, cœli gloria, cœli delicia; & ecce recenti ortui Crucis imperia, Crucis dolor; Crucis paupertas, Crucis redemptio miseriam Crucis Imperii nomen verum. Cruce etenim totum Mundum simul, & inferos subjugavit, quiregnavit à ligno fortis Jesus. S. Bern. tr. de Pass. D. l. 30.

Signaculum regum Crux est: quam si in cordis nostri memoria portaverimus; tanti regionem Regis, quæ finem non habet, securè poterimus transire. Habet hoc signillum imaginem Crucifixi Jesu, in ipso sigillo Crucis multis filius effossum, & expressam; sicut in sigillis inago rerum exprimitur fodiendo. Habet & supercriptionem, & titulum à Pilato conscriptum: J. N. R. J. Sanct. Bernard. tr. de Pass. D. cap. 44.

Magna res est signum Christi, & Crux Christi: & ideo de isto tam pretioso signaculo res magna, & pretiosa, signari debet. Quid enim prodest, si de annulo aureo signillum facias, & putidas paleas intus recondas? Quid prodest, si signum Christi in fronte, in ore gestamus; & intus in animo crimina, & peccata, recondimus. S. Aug. l. 115. de temp.

Charior illi (Christi) fuere brachia Crucis, quam ubera Matris. S. Bern.

Cor Christi Crucem suam permisit venire in captivitate Perlarum quatuordecim annis? Resp. quia illam amavit ut Matrem suam Reginam Martyrum. Sylv. addit. in Jo. 2.

s. V I I I.

Crux honorabitur in Judicio.

Tunc apparebit signum filii hominis in cœlo. Matth. 24. 30. Signum autem verum, & proprium Christi, est Crux. Lucidum Crucis signum præ cæteris precedens Regem, atque demonstrans eum, qui prius luceat Crucifixus. Tremor est inimicis signum Crucis, & gaudium amicis in illum credentibus, vel qui predicaverunt, vel qui passi pro illo. S. Cyrill. Jer. Catech. 15.

Hæc rursus in secundo adventu Domini primò in cœlo apparebit, tanquam pretiosum, & venerabile magni Regis Christi sceptrum. S. Ephrem. in pretios. Crux. D.

Apparente Cruce Domini merito omnia Mundi lumina obtenebrantur; ut dicat S. Basil. Seleuc. ferm. de transfig. vidit sol, quæ prius non didicit; ut qui doctus fit abscondi alterius luminis illustratione. In novissimo die etiam sol obscurabitur, & luna. Matth. 24. 29. Beza l. 4. c. 5. §. 21.

Cosidera, quanta sit virtus Crucis: in die namque Judicii sol obscurabitur, & luna non habet lumen suum. Ut dicas, quantum Crux luna lucidior, & sole splendidiore sit, apparebit tunc Crux. S. Laur. Just. de ligno vite c. 4.

Ad iamulatum S. Crucis, ejusque manifestandam gloriam, omnes convocantur nubes; licet ad manifestatam ostendendam ipsius Domini una suffecerit. Sylv. in Act. 1. q. 18.

Quæ res: an ipsa Crux ligna sit in cœlo conspicienda? an illius effigies ex splendore formata aere? S. Ambr. S. Antonin. Abulens. Janen. & alii, ex aere putant effigendam. Contra ipsam Crucem ligneam, divina redintegrandam potentia, & in die Judicii in cœlo ostendendam omnibus hominibus, docent Ephrem, Chrysost. & hæc sententia probabilior. Ex quo infero: quòd post Universale Judicium Crux ligna sit rependa inter choros angelorum. Immo & reliqua instrumenta Passionis apparebunt; ut docet S. Thom. opusc. 2. c. 244. Salmeron. &c. Sylv. in Matth. 24.

Idcirco forsan tempore Passionis obscuratus fuit sol: quia soli Crux

Crucis radii digni erant, qui & orbem, & oculos hominum, illustrarent. Ideo & ad finem Mundi sol obscurabitur, quia tunc apparebit signum filii hominis, Alvarez III. 322.

S. Thom. addit. q. 90. a. 2. apparebit signum Crucis, ut per hoc justior eorum condemnatio appareat, qui tantam misericordiam neglexerunt. II. ut dolores, mortem, & opprobria; quæ tantus Rex pro hominibus pertulit; ante oculos eorum ponat; & increpat ingrattitudinem.

s. I X.

Crux gloria Regum, & Christianitatis.

Signatum est super nos lumen vultus tui Domine. Pf. 4. 7. Lumen vultus Dei, est Christus Jesus; qui est splendor gloria; & figura substantiæ ejus, qui est vera lux; qui omnem hominem illuminat. Hoc tamen est super nos signatum, cum Christi nomen in fratribus nostris, per S. Crucis impressionem, est chrismate notatum. Sanct. Honor. ferm. in Invent. Sanct. Crucis.

Et sit splendor Domini Dei nostri super nos. Pf. 89. 17. Splendor Domini super nos est, quando Crux ejus impressione decoramur; & vexillum triumphi ipsius in fronte portamus. Cassiod. hic.

Tunc exultabunt omnia ligna sylvarum. Pf. 95. 12. Theodoret. hic: tunc laudabunt omnia ligna nemoris; illa potissimum Deo offerent hymnum: quandoquidem ex ipsis salutare lignum fuit; in quo Salvatoris corpus sustinuit; per quod hominibus germinavit bona. Hæc est ergo summa arborum lux, quod ex illarum genere nata, excisa, & fabricata, sit Crux Christi; quam humeris portavit, in qua Crucifixus pendit; quam fecit imperii sui sceptrum, militiæ suæ vexillum; tantoque eam in honore habuit, ut eodem, quo Deus ipse adorationis gradu, ab angelis, & hominibus, colendam proposuerit. Ob hæc eandem sui generis prærogativam exultare gaudio, & DEI bonitatem predicare, videntur regio vari arbores ipsæ: tunc exultabunt. S. Bernardus in Gen. 1. lect. 5.

Exultabunt sancti in gloria. Pf. 149. 5. Sanct. Hieron. exultabunt Sancti in Cruce.

Mibi autem absit gloriari nisi in Cruce. D. N. J. C. Gal. 6. 14. Poterat dicere in Sapientia D. N. J. C. & verum diceret: in majestate; & verum diceret: in potestate; & verum diceret. Sed dixit in Cruce. Ubi mudi Philo sophus erubuit, ibi Apostolus thesaurum reperit: non contentum vile involucrium pervenit ad pretiosum involutum. Sanct. August. ex fragmentis, fragm. 27.

Mibi absit gloriari. Quia in ipsa inventurunt omnia, de quibus homines gloriantur solent. Nam gloriantur aliqui de magnorum amicitiis; at hoc maxime Apostolus invenit in Cruce; quia ibi ostenditur evidens signum divini amicitie. Rom. 5. 8. commendat autem Deus charitatem suam in nobis. Gloriantur aliqui de scientia, & hæc Apostolus excellentiorem invenit in Cruce. 1. Cor. 2. 2. non judicavi me aliquid scire. Nam in Cruce est perfectio totius Legis, & tota ars bene vivendi. Item gloriantur aliqui de potentia. Et hæc Apostolus maximam habuit per Crucem. 1. Cor. 1. 18. Dei virtus est. Item aliqui gloriantur in assumptione ad aliquod magnum Collegium; sed per Crucem Christi assumuntur ad collegium cœlestis. S. Thom. hic Lect. 4.

Ex Patribus, & aliis.

Quæ gemma pretiosior in diademate, quam Crux Christi regnantium in fronte. S. Aug. in Nat. D. l. 63. de diversis.

Instituit lignum, quo mare transivimus. Nemo enim potest mare transire hujus sæculi, nisi Cruce Christi portatus. Id. tr. 2. in Joan.

Non sine causa signum suum Christus in fronte nobis figi voluit, tanquam in sede pudoris; ne Christi opprobrio Christianus erubescat. S. Aug. in Pf. 30.

Vexilla militum Crucis insignia sunt. Regum purpuras, & ardetes diadematum gemmas, patibuli salutaris pictura decorat. Jam & Egyptius Serapis Christianus factus est &c. S. Hier. ep. 7. ad Lætam. de institut. filia.

Gloriatio Ecclesiæ Catholice est omnis Christi actio: gloriatio verò gloriationum est Crux. Quod sciens Paulus: mihi, inquit absit gloriari, nisi in Cruce. D. N. J. C. S. Cyrill. Jerof. Catech. 13.

Crux inestimabile signum, & admirabilis virtus est Crux spes Christianorum, resurrectio mortuorum, cœcorum dux, claudorum baculus, destructio superborum &c. Regum magnificentia, Sacerdotum gloria. S. Rupert. de div. offic. lib. 1. c. 26.

Crux Regum magnificentia, Imperatorum Philo sophia. S. Chryl. l. de Cruce Dom.

Reges, postis diadematis, Crucem suscipiant, mortis symbolum. In purpura Crux, in diadematis Crux, in precibus Crux, in armis Crux, & super solem fulget Crux. S. Chryl. Demonstr. adv. Gent. quòd Christus sit Deus.

R. P. Spanner Poly. Tom. I.

Hugo de S. Victore in quadam epistola pro titulo sci scripsit: Hugo servus Crucis Christi.

Cum reculerent Germanie Principes Rudolpho Habsburgico Imperatori Electro Sacramentum diceret; ad quod sceptrum Regale abesse longius; ille Crucis signum accipiens; en, inquit, sceptrum meum; in eo nos omnes redepti sumus. Quis huic signo vivifico aliud quicquam præferat? valuit ea pietas ad continendos in officio nuntantes, qui mox Crucis oscula figentes, in verba Rudolphi juraverunt. Doultreman l. 2. c. 2. lect. 7.

s. X.

In Cruce benedictio, & salus.

Imponant manus super illos. Act. 8. 17. Cur, cum olim manus impositio esset signum condemnationis ad mortem, Apostoli imponentes manus dabant vitam? Sic Daniel 13. 34. presbyteri imponant manus super caput Sufannæ. Et de blasphemo. Levit. 24. 14. ponat manus suas super caput ejus. Resp. alii simpliciter manus imponbant; Apostoli verò signo Crucis facto: signum autem Crucis salutem, vitam, & omne bonum secum importat. Sylv. hic.

Tollat Crucem suam. Luc. 9. 23. Crux Sanctorum Domino merito vocatur: quia per eam Mundus, qui adeo profanatus fuerat, benedicitur. B. Petr. Dam. ep. 22.

Instrum est lignum vite in terra, ut maledicta terra deinceps frui possit benedictione; ut liberentur, vivificenturque mortui. Non pudeat igitur nos Crucifixum confiteri; sed in fronte condiderit signaculum Crucis digitis imprimatur, & in aliis omnibus Crux fiat: in panibus comedendis, & in poculis bibendis, in egressu, & ingressu; ante somnum recumbendo; & surgendo; eundo; & quiescendo &c. S. Cyrill. Jerof. Catech. 13.

Crux tua omnium fons benedictionum, omnium est causa gratiarum. S. Leo f. 8. de prædic. Dom.

s. X I.

Varia bona, quæ nobis Crux attulit.

Ex Patribus, & aliis.

Ad illum, qui ubique est, amando venit, non navigando. Sed quoniam etiam in tali itinere abundans fluctus, & tempestates, diversarum tentationum: in Crucifixum crede; ut fides tua lignum possit ascendere. Non mergeris, sed ligno portaberis. Sic, sic in hujus sæculi fluctibus navigabere ille, qui dixit: mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce. S. Aug. l. 2. de Verb. Apof.

Confuge ad Crucis lignum: non metuas procellas, & turbines hujus diluvii: non mergeris, si ligno portaris. Id. D. 4. post Oct. Epiph. l. 1.

Per verballa: aperiente te manum tuam, omnia implebuntur bonitate, Pf. 103. 28. mysterium crucis denotari ait S. Chrysost. Per manuum apertionem, inquit, Christi in cruce extensionem intelligere convenit, per quam omnia impleta sunt bonitate, hoc est, humanitate, & misericordia: siquidem omne peccati genus crucis beneficio condonatum est. Crux Christi clavis paradisi est; Crux Christi aperuit paradysum. S. Chryl. de divite Luc. 16.

Alie cruces nihil mihi profunt; sola Crux Christi mihi utilis est. Et verè utilis, per quam mihi Mundus crucifixus est, & ego Mundo. Si mihi crucifixus est Mundus, scio, quia mortuus est. Non diligo eum; quia lumen caveo; quasi nocturnum relinquo. S. Ambrosius l. 6. in Luc.

Ille pendit in ligno, ut peccatum, quod commiseramus, in ligno scientie boni, & mali; ligno deleter appenit. S. Hieron. l. 2. c. 3. in Ep. ad Galat.

Crux spes Christianorum, resurrectio mortuorum, cœcorum dux, claudorum baculus, destructio superborum, consolatio pauperum, sustentatio, inopum, spes desperatorum. S. Rupert. de div. off. l. 1. c. 26.

Christiani perfecti, qui meruerunt attingere gradum perfectionis, ac fieri Regi proximi; hi Crucis Christi perpetuo consecrati sunt. S. Macharius hom. 17.

Nulla cœlestis janua clauditur, si vexillum Crucis ab eo feratur. S. Bonav. l. 40. in Exalt. S. Crux.

Crux jacientium excitatio est, stantium fulcimentum, infirmorum baculus, ovium virga, resuscitentium admniculum, proficientium perfectio; anime, & corporis salus, malorum omnium depulso bonorum omnium causa, peccati extinctio, resurrectionis planta, vite æternæ lignum. Sanct. Jo. Damasc. l. 14. c. 12.

Crux Christianorum spes, lex charitatis, infantium magistra, scala in cœlum deducens, Clavis regni cœlorum, miraculorum nobis sanctorum coronis. S. Andreas Cret. or. in Exalt. S. Crux.

Arbor in navi, est Crux in Ecclesia; quæ inter totius sæculi blati.

blanda, & perniciosa naufragia, incolumis semper fervatur. In hac ergo navi quisquis arbori Crucis fere religaverit, dulcem procellam luxuria non timebit, Sanct. Maximus hom. 1. de Pass. Dom.

Crux est clavis, quæ aperit cœlum. S. Vinc. Ferr. f. de S. Magd.

Statuit Deus Crucem, & mortem Christi in medio terræ: I. tamquam commune asyllum. II. Tamquam commune meritum. III. Tamquam commune gaudium. IV. Tamquam commune exemplum. S. Bernardus 2. f. 56.

Facta est arbor illa (in paradiso) scilicet descendens in barathrum; Crux facta est scilicet ascensio in cœlum. Sim. Cass. l. 13.

Crux Christi fuit quasi statera, in quam Christus ascendens, in una lancea se posuit ad poenam suam; in altera autem posuit genus humanum, & peccata ejus. Quod autem ponderosius fuit, minus ponderosum elevavit. Unde Christus descendit in mortem, & genus humanum elevatum est ad vitam, & ad cœlum, Hugo Card. in Jo. c. 12.

Ludovicus XII. Gall. rex inauguratus iussit sibi afferrî catalogum nobilium, qui aliqua præfectura in aula conspicui erant. Calamo sumpto Cruce notavit nomina duorum absentium aulicorum. Alii male ominantes monuerunt illos duos. Hi fuga sibi consulere, Rex id intelligens, subridens, ait: Hallucinati sunt duo illi aulici, nescientes alphabetum Christi, qui à Cruce gratiam aspiciunt. Ego Cruce eos signavi, quia præcipuum eis volo dignitatem conferre. Sic agit Christus: qui vult venire post me, &c. Jonghen ex Sac. Professionibus Exh. 21. Pile tom. 2. hom. de S. Andrea.

Cur mortem Crucis elegerit Christus? S. Germanus Patr. Conf. Or. de S. Cruce: ut externa hæc Christi Cruci suffixi effigies, quid ipse Passione sua præstiterit, ob oculos nobis potius videretur; labentem nimirum Mundum firmare, ac pristina, ac immota soliditati restituere: quasi is, qui per irrisum, venustum tamen, ab inimicis, & invidis, fabri filius dicebatur Matth. 13. 55. egregium fax artis specimen daret. Macharius Philadelphie. Archiep. or. in exalt. vivificæ Crucis: Crux cœli firmamentum est, totumque Mundum sustentat.

Hæc S. Crux est nobis lampas lucis æternæ in hujus vitæ calligine; qua suos sequaces ducit ad cœlestia; suis amatoribus gaudia confert Angelica. S. Honorius, in Exalt. S. Crucis.

§. XII. Crux materia.

Urandus p. 6. rationalis div. offic. Rubrica de die Parasce. ex quatuor signorum speciebus consistere refert Christi Crucem; asseritque illud:

Res cœlestis est, truncus cupressus, oliva supremum, Palmaque transversum Christi sunt in Cruce lignum.

Hæc eadem signorum genera in Christi Cruce contemplatur S. Aug. Albert M. Bernard. tr. de panib. Ludolphus de vita Christi, Jacobus de Vorag. ferm. 3. in Dom. 3. post Epiph. In quatuor lignis, ait; denotari virtutes Crucis. I. quia fugat malas cogitationes, quæ per cedrum denotantur, cujus odor serpentes fugat. II. quia in tribulatione constantiam probat; & significatur per cupressum, quæ nullius venti turbine comam amittit. III. quia de hoste triumphat; significatur per palmam, qua victores coronantur. IV. quia poenitentiam amaritudinem temperat; significatur per olivam, cujus liquor dolores vulnerum reddit tolerabilis. Nierenberg. l. de mir. nat. S. cap. 103.

De quatuor generibus arborum Crux facta fuisse refertur: de cypresso, de cedro, de oliva, de palma. Cypressus in profundo, cedrus in longo, oliva in alto, palma in lato. S. Bern. tr. de Pass. cap. 46.

Fuistorem explicationem vide ibi.

Dicendum cum S. Francisco Salicio: idem nobis Dominica Crux materiam esse incompartam, quia ex omni ligno ea paratur. Unde, unde veniant tribulationes; & cœlo, an à terra; à nobis, an ab hostibus; parum refert. Doultreman de amor. l. 2. c. 2.

Peccatum radix amarissima Crucis fuit. Sim. Cass. l. 13.

§. XIII. Figura.

UT possitis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, longitudo, &c. Ephel. 3. 18. Quando ista comprehendis? audi Apostolum dicentem tibi: mihi autem absit &c. ibi forte inveniemus & latitudinem, & longitudinem: his enim Apostoli verbis crux quodammodo nobis ante oculos constituta est. &c. S. August. de verb. Apoll. ferm. 7.

His virtutum gemis quatuor cornua Crucis ornantur, & est supereminens charitas, à dextris obedientia, patientia à sinistris; radix virtutum humilitas in profundo. S. Bern. f. 1. die S. Pasche.

Protenso Crucis ad ima, protensionem animæ facit per aspe-

rum mentis ad loca tartarea. Protenso superior contemplationem provehit in superna. Ibi iustitia, hic misericordia, plene fulgeat. Bina protensiones in latera, quasi alæ gallinæ, plene pullos filiorum hominum, nè à volitante diabolo rapiantur, provocant ad tutelam. Et sub umbra istarum alarum oportet nos surgere, donec à nobis transeat omnis iniquitas. Sim. Cass. l. 13.

§. XIV.

Tituli Crucis explicatio.

J. N. R. J. In quo titulo tota spes nostræ salutis insinuat; secundum quod est triplex spes nostra. Prima venit, secunda gratia, tertia gloria. Prima spes venit indicatur, cum dicitur Rex Judæorum, id est, consentium. Secunda spes gratiæ ponitur, cum dicitur Nazareus, qui floridus interpretatur; hos autem spem fructum evidenter designat. Tertia vero spes gloriæ demonstratur in hoc Sanctissimo nomine J. E. S. U. S., qui Salvator interpretatur. Sanctus Bernardus ferm. 49.

Titulus Crucis in his tribus linguis ideo scriptus est; quia illa erant principales lingue: ut aperte insinuat, quod ipse erat Rex Theologia, quantum ad Hebræos, in quibus erat Dei scientia: Philosophia, quantum ad Græcos, in quibus erat Philosophica eloquentia. Et Præctæ, quantum ad Romanos; & Latinos; in quibus erat bellandi, & regendi, potentia. Sanct. Bernardus. 1. p. 2. a. 1.

§. XV.

Crux bajulatio.

TULLE quoque ligna holocausti. Gen. 22. 6. Quod ipse ligna ad holocaustum portat Isaac, figura est, quod & Christus ipse sibi bajulat Crucem. Orig. hic hom. 8. Sicut Isaac ipse sibi ligna portaverat, quibus erat imponendus; ita & Christus gestavit in humeris lignum Crucis suæ, in quo erat crucifigendus. S. Eligius hom. 5.

Plurima autem turba straverunt vestimenta sua. Matth. 21. 8. 9. Per quam urbem januan paulo ante asello. insidens, populorum vallatus agminibus, palmarum, olivatumque ramos in manibus gestantibus; atque clamantium, Oanna I benedictus &c. perrexit ad templum; & per eandem hodie blasphemantibus turbis, tam ignominiosè rejectus ad Crucis supplicium trahebatur. Sanctus Laurentius Justin. de triumph. c. 16.

Et impulerunt ei Crucem portare post J. E. S. U. M. Luc. 23. 26. Quod crudelissimi illi non fecerunt ex compassione, aut pro relevamine J. E. S. U.; sed quia ex poenis jam valde lassatus fuit, timebant, nè forte sub onere Crucis deficiens, moretur in via; si que futuræ poenæ leniori morte evaderet: vel ut citius veniret ad locum Calvarie, in quo desiderium suum de CHRISTI crucifigione expleret. Dion. Carthus. hic.

Bajulans sibi Crucem. Joan. 19. 17. Cogita malignitatem Judæorum, quorum machinatione milites Præsidis posuerunt lignum Crucis super collum Christi: quod non fecerunt latronibus secum eductis. Turpissimum enim; & acerbissimum, mortem ei intulerunt; & quidquid confusions, contemptus, & crudelitatis, excogitare poterunt, fecerunt in eum. Dion. Carthus. hic.

Portavit adhuc multo charius me in humeris suis, quando bajulans sibi Crucem exiit, &c. Ubi & crucifixus est. Ego enim ibi portabar magis ab ipso, quam Crux ipsa. Thom. Kemp. Soliloq. animæ cap. 15.

§. XVI.

Crux varia ostenta, & expressiones.

EX epistola Sancti Cyrilli, de signo Crucis in Cœlo, ex lumine Jerosolymis apparente: Imperatori DEO dilectissimo, & piensissimo Constantino Augusto. Primas hæc ex Jerosolymis ad te, DEO dilecte Imperator, mitto litterarum permissas; quas & te decet accipere, & me dare. -- Reverta imperium tuum amatur à DEO; quandoquidem hoc tempore tuo tanta prodigia monstrare non dubitat. Sanctis enim hæc diebus Sanctæ Pentecostes, circiter horam tertiam, omnium maxima Crux, ex lumine constituta in cœlo super sanctissimum montem Golgotham, & usque ad sanctum montem olivarum extensa, apparuit. Neque, ut aliquis fortasse putaverit, celeriter secundum phantasmam percurrens; sed compluribus horis, supra terram aperte conspicua, coruscis splendens radios supernas solares: ut illico universa civitatis multitudo ad Sanctam Ecclesiam concurreret, metui divini illius prodigii, non sine læticia concitata. -- Et tempore quidem Deo dilectissimo, & b. m. Constantii Patris tui, salutare Crux lignum Jerosolymis reptum est; Divina gratia concedente ei, qui rectè quærebat pietatem, etiam abstrusam locorum sanctorum inventionem. Tempore vero tuo, Domine omnium piensissimo Imperator, qui tua erga Deum pietati majori par-

parentes tuos superasti; non jam ampliùs de terra, sed de cœlis sunt prodigia.

S. Alexander Acometus Abb. postquam gentilem aliquem rabulam baptizavit illius vestitus undique crucibus divinitus signatus fuit: quo in fide roboratus. Bolland. 15. Januar.

De Sanct. Agnete V. Ord. Sanct. Dom. scribit Bollandus: sepiissime mantellum, quo tegebatur, totum manna replebat, dum oraret. Manna illud erat instar nivis, quod dividebatur per multa grana: in singulis erat figura Crucis. 20. April.

Ante persecutionem in Arimensi agro prodigiola Crux intra truncum arboris apparuit.

Alla item Crux reperta est in suburbani nostræ Societatis ædibus in trunco candido atra Crux.

Trigautius de Christianis apud Japon. triumph. l. 1. c. 3.

Sanct. Joannes Silentiarius, cum certam sibi salutis viam à DEO demonstrari supplicaret, stellam lucidissimam vidit, depicta in medio Cruce, cum hac voce: Si vis esse salvus, sequere hanc lucem. Incerto Authore.

In omnibus ædificis: quæ iusti, & sumptibus, celeberrimi viri D. Petri Gonzalez de Mendoza. Card. tit. S. Crucis, constructa in Hispania sunt; sponte nascitur herbula, quæ Crucem perfectè format in medio atriorum. Erat hic Cardinalis sanctissimi Crucis cultor; ubi cumque transibat, supplex adorabat. Nierenb. de mir. nat. in Europa l. 1. §. 34.

§. XVII.

Crux amanda, & ferenda.

TOLLAS Crucem tuam. Matth. 16. 24. Nam meam non poterit gravissima est enim, & quam nullius puri hominis humeris portare sustineat. Non meam injungo; sed tollat suam, levem, facilem portabilem. Non peto sanguinem à te Christiane miles; non vulnera, non tormenta, non spinas, & verbera; quæ pro te ipse passus sum. Age poenitentiam pro peccatis tuis, & sufficit mihi. S. Thom. Vill. conc. 3. de uno M.

Exuunt eum chlamys. Matth. 27. 31. Ut Christus D. deferat crucem, exuit vestimenta, quæ Herodes dedit, & Pilatus; & præprios vestitus induitur, quæ totius puritatis, & sanctitatis, præferebant tyrum.

Ut ergo quis Crucem Christi ferat, exuat mores mundanos, & virtutes Christi assumat, patientiam, puritatem, humilitatem. Sylv. hic q. 1.

Descendat de Cruce. Matth. 27. 42. Non cessemus tollere Crucem nostram, perseverantes in eas; sicut ipse perseveravit: donec dicat spiritus, ut requiescat à laboribus suis. Nequidem audiamus, fratres; non carnem, & sanguinem; non spiritum quemlibet; descensum è Cruce suadentem. S. Bern. l. 1. in die Pasche.

Quid in hac Cruce (Religionis) nobis faciendum? utique quod Christus fecit in sua. Moriendum est in ea: quia Christus mortuus est in sua. Si periret mundus; si demones; si caro propria; & dicat: descende de Cruce; dic ei: nihil certius morte, nihil incertius hora mortis: vigila, & stabo in Cruce; donec inclinatio capite tradam spiritum. Blesens. l. 9. in Purif. B. V.

Qui suadet Crucis descensum propter asperum sensum, similis fuit diabolo, quia similia diabolo facit. Hoc enim diabolus Christo dixerat in deserto: si filius Dei es, mitte te deorsum. Matth. 4. Sim. Cass. l. 13.

Abst. nisi gloriari, nisi in Cruce - per quem mihi Mundus crucifixus est; ut, quæ Mundus appetit, Crucem reutes; & tu Crucifixus Mundo; illis, quæ Mundus Crucem reputat, toto in hæretæ amore. S. Bern. l. 4. in Asc. Dom.

Si eorum, quorum amore flagramus, & domus nobis chara est, & lectus, & vestis; quanto magis ea, quæ Dei, ac Salvatoris, sunt; per quæ nobis salus porta est. S. Jo. Damasc. l. 4. c. 12.

Divitiæ illi erant, nihil habere; & Crux, quam solam tota vita familiarem habebat, multique pecuniis excellentiorem sibi esse existimabat. S. Gregor. Naz. or. 3. 30. in laudem S. Basilii.

Si, ut latro, cruci simul affixus fueris, probo animo Deum agnosce: cùmque ille propter te, tuumque peccatum, cum iniquis reputatus sit; tu propter illum iustus fias. Adorata tua causa tulpenium, pendens etiam ipse. Lucra aliquid ex ipsa quoque improbitate collige. S. Greg. Naz. or. 42.

Grata ignominia Crucis ei, qui Crucifixus ingratus non est. S. Bern. l. 25. in Cant.

Agnosce hereditatem tuam in Cruce Christi in laboribus plurimus. S. Bern. l. 2. de consil. c. 6.

Latrones, qui cum Christo crucifixi fuerant, significant eos, qui sub fide, & confessione Christi, vel agone martyrii, vel qualibet arctioris Discipline instituta, subeunt. Sed qui hæc pro æterna vita gerunt, dextri latronis fide designantur; qui verò humane laudis intuitu, sinistri latronis mentem imitantur. V. Beda in c. 15. Marci.

Ille non amat Christum, qui non amat Crucem Christi. Beat. Petr. Dam. in Invent. S. Crucis.

Idem f. 1. de Exalt. S. Cruc. vocat Crucem victorum coronam: nisi pretium Crucis intelligas, nescies, quid dicat: quia Deus non reperit lauream, quæ coronet eos, qui in hac vita passi sunt adversa; quam ut eis novam Crucem veteri submittat.

Non dedignetur iustus intrare cœlum per portam Crucis, per quam ingressus est Dominus. Sanctus Thom. Villan. conc. 2. de uno M.

Via Crucis vita nostra; via electorum, via paucorum, via amara, via vite salutis, via brevis, via laboris, via perfectionis. Joan. Gerson. ep. de custodia sensuum.

Quandiu sum filius veteris Adam, grave jugum porto. Si essem filius novi Adam, leve jugum portarem. Quid est jugum grave? talentum plumbi. Zach. 5. 7. Et quod est onus leve? Crux Christi. Illud, sicut scriptum est, submergitur in aquis vehementibus; istud enatat super aquas. Mira res! nihil formidolosius homini; quam Crucem pati. Sed quare timent homines Crucem? quia latrones sunt. Si latrones non essent, Crucem non timerent. Quòd enim majus homicidium, quam ut seipsum interficiat homo? quod quoties voluntariè & ex studio peccatum perpetrat, quid aliud quam seipsum jugular. Drogo Ost. de Sac. Dom. Pass.

Arboris Sanct. Crucis nec folium permittere debemus in terram cadere: erat Balth. Alvarez ad afflicto familiaris hexortatio. De Pontec. 28.

Henrico Sufoni, quoties graviore aliquæ Cruce impendebat, vilis est D. Jesus in ejus caput rubentes rosas depluere. S. Joannes Columbanus Jesuatorum fundator in tribulationibus exultans clamabat: laudetur Jesus Christus Crucifixus. Lyraus de imit. C. P.

S. Jo. Damasc. l. 4. c. 12. vocat Crucem: argumentum multæ benedictionis.

§. XVIII.

De Signatione Crucis.

AD omnem, progressum, atque promotum; ad omnem aditum, & exitum; ad vestitum, ad calcatum; ad lavacra, ad mensas, ad lumina, cubilia, ad sedilia; quæcumque nos conversatio exerceat, frontem Crucis signaculo terimus. Tertull. de cor. mil.

Ad omnem actum, ad omnem incessum; manus pingat Crucem. S. Hier. ep. 22. ad Eustoch. de cust. Virg.

Non pudeat nos Crucis Christi. Tu manifestè signate Crucem in fronte; ut demones signum Regis videntes, trementes procul fugiant. Fac autem hoc signum & manducans, & bibens, & sed. ns, & stans, & loquens, & ambulans; in summa in omni tuo negotio. S. Cyrill. Jerof. Catech. 4.

Signum Christi est Crux; signum diaboli est circulus, vel rota. S. Vinc. Ferr. l. 2. de SS. Trinit.

§. XIX.

Crux amuletum contra peccata, & tentationes.

EST tanta vis Crucis Christi; ut, si ante oculos ponatur, & in mente fideliter retineatur; ita ut in ipsam mortem Christi intentis oculis mensis aspiciatur; nulla concupiscentia, nulla libido, nulla possit superare invidia; sed continuo ad ejus præsentiam totus ille peccati, & carnis, fugatur exercitus. Orig. l. 6. in ep. ad Rom.

Semper Crucem habe ante oculos tuos radiantem, & profus à peccatis per id temporis abis. Nam sicut columna nubis. Ex 13. 21. figura nostræ Crucis, Hebræorum multitudinem protegebat, nè quid mali ab Ægyptiis patenteret; ita Crux ante oculos visæ statim abigit malam volupstatem. Hæc enim salus est animæ, foedarumque concupiscentiarum salubre antidotum. S. Chrysof. ferm. de Joseph.

Crux meminisse, insignis gaudii materia, mærorisque immunitio est. S. Andr. Cret. or. in Exalt. S. Crucis.

§. XX.

De Iconibus Crucum.

CRUCEM, quæ Constantinopoli S. Sophiæ aservabatur, tribus illis diebus ante Pascha, quibus in altari colenda exponebatur; non modò mirificum odorem exhalasse, sed & notos ejus liquorem omni morborum generi salutarem fundere consuevisse, certum est. V. Beda c. 22. de locis sanctis.

Primi Christiani, qui prævium antiquum morem extirparunt, Crucem pro Mercurio substituitur ceperunt; & lapides cum magna reverentia mittere, in memoriam Calvarii montis. Corn. in P. ov. 26.

Anno 1625. In Singapur civitate dum sub fundamentis foderent, inventa est Crux; cujus coma liliorum in modum, cum tabula lapidea, in qua leges Christianorum insculptæ. Kircherus China Illustr. p. 1. c. 2.

CURAMINIMORUM.

Cura Minimorum in bono.

DE ligno scientia boni, & mali, ne comedas. Gen. 2. 17. Bafilus, & Nyllenus: sciendum, mandatum, quod obedientiam hominis probaret, datum fuisse. Verum, si Deus Adami obedientiam experiri vult, cur non rem majoris momenti praecepit? Parum in pomi contemptu obedientia laborat, quando paradisi delicias exundat. Si venisset reliquias omnes, una tantam concessa, alacris obsequii agnosceretur devotio; at, tot pomiferis concessis arboribus, una abstinere, nec cultus obsequium, nec obedientia videtur studium. Minima praecipit, ut obedientia virtutum examine: nam vel indevidi est magnis obtemperare praecipis; est perfecti, parere vel minimis. Naxera in Joh. 8. §. 4.

Digitus DEI est hic. Ex. 8. 9. Manu adversantur, & succumbunt digito. Scinphis educere. Incantamentis non possunt, qui virgas dracones fecerant apparere. Theodoret. Digitum DEI dixit, non manum; hinc tamen digito succubuerunt. Lethali non infici, iustorum est; aut nec apicem Legis praeterire, perfectorum. Id. ib.

Tolle senem omnem multitudinem fugatorum, & conflagrans ascende in oppidum Hai. Jos. 8. 1. Cur omnem suam multitudinem tollat invasus non maratam, nec copiosam urbem, sed oppidum? fors quia oppidum: saepe enim exilia, & minora, majorem virtutem, & fortitudinem exigunt. Id. ib.

Cur durante coma Samsonis duravit & fortitudo? Judic. 16. 14. Ut Deus moneret, capillorum, id est, rerum minimarum nobis curam esse habendam. Corn. hic.

Revocare dormi. 1. Reg. 3. 6. Sufpicatus Heli Samuelem vocari a Domino, jubet illum ad lectulum recitare, & dormire. Quale hoc praecipit ad puerum, qui expectabat se a Domino vocandum? cur non potius monet, ut oret; vel aliud virtutis insigne opus faciat? S. Greg. lib. 2. in Reg. cap. 3. redire ad somni quietem Samuel sinitur, ut profecto nec ea, quae sine minima, contemnamus. Baeza. 14. cap. 12.

Abigail ex humili fortuna a Davide in regni, thronique confortem assumpta, ob tenae humanitatis obsequium, & pauca edulia, quibus David, & servos recreavit. 1. Reg. 25. 27. Rebecca in Isaac sponsam, & promissi Messiae abaviam, propter oblationem eius paranymphe aquae haustum, adlecta est. Gen. 24. 18. &c. Segneri. 1. 2. die Ven. 3.

Capillos Deo numerat, & eorum curam habet; gressus observat. Intempto Salomonis usque ad ipsa emunctiora provide re voluit. Quatuor sunt minima terra, & ipsa sunt sapientiora sapientibus. Prov. 30. 24. Minimum pro magno placeat tibi. Eccli. 29. 30.

Judith, non post prostratos leones, aut urfos, ut David ad gigante; sed post sulum ad gladium accedit. Judith. 13. 8. Sic Prov. 31. 19. mulier illa manum suam vestit ad ferrum, & digitus eius apprehenderunt sulum. Haecine fortia illa facinora, ad quae misit manum, quod apprehendit sulum? quid sulco quod fortibus facinoribus? sane fortissimi etiam viri in spiritali studio per levium rerum exercitium se ad ardua accingunt. Baeza. 1. 10. c. 7. §. 4. S. Petr. Dam. opusc. 14. c. 1. quia videlicet hujus vitae idoneus executor sic se per majora opera ex devotionis fervore dilatat, ut etiam cautos, quae sunt minima, non relinquat.

Rugitus leonis, & vox leonae, & dentes catulorum leonum conterriti sunt, inquit Eliphaz. Job 4. 10. Sed quid mirum, catulorum fractos dentes, quando discipulos leones, & leonae, praemisit? sylum invertat, & a catulorum dentibus inchoet; ut exaggeratio debitis gradibus ad summum ascendat. Leones vincere, virtutis elogium est: sed nonnumquam qui leonem, & leonam in profra laceravit, catulorum sustinuit morsus. Naxera in Joh. 8. §. 4.

Vulnerasti cor meum in uno oculo tuo, & in uno crine colli tui. Cant. 4. 9. In uno oculo tuo, & in uno crine, saucium se elamat: ut ostenderet, non tam sibi grata esse opera magna iustorum, sed etiam minima. S. Franc. Salesius prax. Spir. p. 3. c. 35.

Si catigo tantum vestimentum eius salva ero. Matth. 9. 21. De levi subbriz tactu morbo salutem parat. Sic per levisima virtutum exercitia ad illustres saepe victorias aptamur. Baeza. 1. 10. c. 7. §. 4.

Vestri capilli capitis omnes numerati sunt. Matth. 10. 30. Discipulorum Domini etiam capilli dicuntur esse numerati! hoc est, omnes actus, omnes sermones, omnes cogitationes eorum servantur apud DEUM; quia iusta, quia sancta sunt. Orig. hom. 8. in Levit.

Quis pater, major est in regno caelorum? Matth. 18. 1. In salutis negotio etiam minima servanda, & implenda. Parvuli fieri jubemur, qui in regnum caelorum contendimus. Sed cur parvuli sumus? alibi monebat Matth. 5. 48. estote perfecti, sicut Pater vester caelestis perfectus est; modo ut sicut parvuli efficiamur. Quid parvulus commune habet cum Patre, & Creatore omnium? Parvulus aeternitatis parva. Nec aliter magis claret perfectio Creatoris, quam in eo: quod etiam rationem, & curam habet parvorum animalium. Fiat ergo parvulus aeternitatis etiam virtutum parva; quicquid Conditoris induere vult imaginem. S. Hieron. in Epitaphio Nepotiani: ut enim Creatorem non in caelo tantum miramur, & in terra, & sole, oceano, elephantis, camelis, equis, bobus, pardis, uris, leonibus; sed in minutis quoque animalculis, formica, culice, mulsis, vermiculis, & istiusmodi generis; quorum magis scimus corpora, quam nomina, eandemque in cunctis veneramus solertiam; ita mens CHRISTO dedita, & que in minoribus, ac majoribus intenta est; sciens etiam pro otioso verbo reddendam rationem. Baeza. 1. 14. c. 12. §. 3.

Christus Luc. 7. 44. Phariseum arguit, quod pedibus aquam non dederit, neque terferit capillis, nullam faciens mentionem alabastris, & unguenti pretiosi. Quia aqua, & capillis; hoc est, rebus minutis designantur ea, quibus gratiam DEI possumus mereri. Tu quidem aggressus meos diminuerasti. Job 14. 16. Pellegrius cap. 5. Matth. part. 1. 2.

Admone illos ad omne opus bonum paratos esse. Tit. 3. 1. Signum magnum apparuit in caelo. Apoc. 12. 1. Sed cur magnum, quod minimis coronatur luminibus, luminari vero maximo veliatur? Itane majus lumen villus in Origine est? principisque siderum non coronat, sed velit? Nimirum quae in caelo coronant Reges, non tantum facta praecleara sunt, sed saepe quae minima putantur opera, principibus caeli diademata fabricant. Ritus compressus, verbum durissimum non repositum, non emissus lepor, bolus neglectus in fortibus stellae, non soles sunt; spectatore carent; nec in luce humanae aeternitatis coruscant. At in caelo pra sole nobilitate aeternitatis regnant coronant. Dicitur minima non spernere; qui non sole, sed stellis, Virginem videns insignitam. Oliva lib. 12. Strom. hic.

Nihil earum rerum, quae DEO offeruntur, tam parvum est, quamvis etiam minimi momenti sit, quamvis longe illius dignitate inferius, quod non omnino accipiat, atque comprobet. S. Greg. Naz. or. 23.

Praeceptores non solum elementorum Scholaribus ostendunt figurat; sed & minima quoque puncta, distinctioneque, proponunt. Atque sic oportet nihil, quantumvis minimum, quod ad salutem pertinet, negligere. S. Ephrem. de vita spirit.

Nec in maximis tantum, sed & in minimis, maximus erat. S. Bern. f. 26. in Cant. de Gerardo fratre suo.

Vide plura tit. Parva. Liberalitas Dei.

Cura minimorum in malo.

ET ne tangereis illud. Gen. 3. 3. Mendacii ab Interpretibus solet argui Eva; quod non solum estum, sed etiam tactum ligni, sibi dicit prohibuit: quod tamen cap. 2. 17. non exprimitur. Ego tamen non video, cur, qui in negotio minus periculoso, montis tactum prohibuit; hic etiam tactum ligni non vetaret, licet id Scriptura non referat. Quod si, ut est, probabile putas; merito DEUS vetuit tactum, ne a tactu veniret ad estum. Oleast. hic: pius Pater praecipit non tangere; licet scriptum non sit; ne contingeret edere. Solet Dominus vias ad peccandum, seu initia, pracludere; ne contingat peccare. Ramirez in epist. Chr. Apoc. 2.

Carere, ne ascendatis in montem, nec tangatis fines illius. Ex. 19. 12. Oleast. hic: pulchrum habent admonitionem Praelati, ut, cum velint praecpta sua a subditis servari, prohibeant initia transgressionum &c. Quare & hic Dominus non solum prohibet montis ascensum, sed & contactum. Ideo enim prohibet tangi, ne contingeret ascendere. Ubi simul discit, quam sit cavendum, peccati terminos accedere, si vis non peccare. Id. ib.

Nazarai, Num. 6. 3. etiam acinis abstinere debebant: ne videlicet ab acinis ad uvas, ab uvis ad vinum transirent. Ita religiosi omnem etiam minimam, & remotam occasionem gulae, & peccati, praecindere debent. S. Antoninus 2. part. hist. tit. 25. §. 2. praefat. Religiones, quae non magno fervore, & vitae sanctimonia, initium habuerunt, minima negligentes traditionum patrum, processu temporis paulatim deflexerunt, & exinanita sunt usque ad fundamentum in eis, vota scilicet substantia. Sanct. Greg. Nazianz. orat. de fuco: illud velim ne ignores: rugam unam tibi turpiorum esse, quam maxima vulnera iis, qui in Mundo vivunt; neque

TITULUS XLV. CURIOSITAS.

Motiva eam vitandi.

OTUS propter aspectum captivus factus est. Genes. 34. 2. Sanct. Chrylost. hom. 59. de Emor filio Sychem. Oculi sunt anime fenestra, speculum sit mentis, sit lumen corporis, membrorum dux sit; non introitus vitiorum. S. Chrysol. f. 139.

Gravis, ac vehemens est proditor, oculus vagus, atque distractus. S. Ephrem Paron. 37.

Mens oculis tanquam fenestris utitur. Lactantius lib. de opificio Dei.

Non humiliter, neque constanter, ut debuit, ingressus est: & fortasse ideò corruit; quoniam, non ut pugnaret, sed ut finem videret, accessit. Sanct. Laur. Just. de triumph. cap. 8. de Petro.

Si porta colorum bene munita fuerit, tota illa interior civitas cordis nostri ab assultu vitiorum quietata erit. Hugo a S. Victore in Pf. 13.

Vide plura tit. Oculus.

neque enim tam notabilem, se conspicuum in sordidus, quam in puris unius coloris vestibus, labes aliqua foeditatem habet. Corn. hic.

Capite nobis vulpes parvulas. Cant. 2. 15. Eccl. 10. 1. Mula morientes perdam suavitatem unguenti. Id est, ex re parva; si contemnatur, oritur magnum damnum; maxime cum res parva finitur multiplicari. De Ponte hic Exh. 35. §. 2. Parva vulpes, sunt relaxationes regulae, & disciplinae, in rebus parvis. Cum in monasterio dissimulatur ruptura silentii; usurpatio rerum parvarum non petita licentia &c. Corn. hic.

Si de virtute in virtutem, de profectu ad profectum, vulvis ascendere; semper timere in singulis minimis DEUM offedere. Sanct. Anselmus epist. 6. Monachis in Cyster. Connobio.

Quidquid nunc parvipendo transimus, palpando regimus, dissimulando negligimus; quanto illic cruciatu vindex flamma consumet! S. Bern. ser. de eo, quod legitur. Job 5. 19.

Anno 1584. Bollandi missi in montes metallici fossore cum suis quique lampadibus, ut solent. Eorum incautio unus lampadis mucum projecit in sulphuris venam; & ita incendit montem, ut socios omnes repentim hoc incendium suffocaverit, mons ipse biennium ferre arserit. Parva saepe scintilla. Drexelius aurifod. c. 2.

Terunt urbem nobilem obfessam ab hostibus non prius captam quam emissus dolo ab hostibus lepuleculus, cum ad ur-

D. TITULUS I. DEBITA.

§. I.

DEO reddenda.

Dimitte nobis debita. Matth. 6. 12. Quid debemus Deo, nisi imaginem, & similitudinem ejus servare illam? S. Chryl. hom. 9. c. 6. in Matth.

Cum non haberet, unde redderet. Matth. 8. 25. Si non habebat, non redderet, cur respondet tanta cum fiducia: Omnia reddam tibi? utrumque verissimum est: non habet peccator, unde reddat; & potest cum fiducia maxima dicere, omnia reddam tibi. Non habet, unde reddat a se; habet, unde reddat a Deo. Non potest peccati debitum solvere pecunia propria, potest solvere pecunia, & mentis D. N. J. C. In seipsum si oculos conjiciat, nihil reperit, quod pro peccato remittendo fit satis: si Christum Crucifixum intueatur, sident clamabit: Domine, omnia reddam tibi. Non reddam ex opibus meis; sed ex opulentissimis thesauris vulnerum Domini mei. Barradius t. 2. l. 10. cap. 37. hic D. 21. Pent.

Redde quod debes. Matth. 18. 28. Nulla est omnino creatura, quae quod debet, non faciat; excepto homine solo, & diabolo. Probat id deinde. I. ab Angelis, & reliquis creaturis. S. Bonav. f. 123. D. 22. Pent.

Deo debitorum erant eisdem sanatori. Luc. 7. 41. Non materiam feneratori huic debemus pecuniam, sed meritum examina, ara virtutum; quarum meritum gravitatis pondere justitiae specie, sono confessionis, expeditur. Vae mihi! si non habuero, quod accepi. Aut quia difficile quisquam est, qui feneratori huic integrum debitum possit exolvere. Nihil est, quod dignè Deo retere possimus. Quid enim referamus pro suscepta carnis injuria? Quae pro verberibus? quid pro Crucce? obitu? sepultura? Vae mihi! si non dilexero. Reddam ergo anorem pro debito, charitatem pro munere, gratiam pro sanguinis pretio. Plus enim diligit, cui donatur amplius. S. Ambr. l. 6. hic.

Plura solvendi habet subsidia, qui Deo; quam is, qui homini debet. Homo pecuniam pro pecunia reposcit, quae non semper debitori praesto est, DEUS affectum exigit, qui in tua potestate est. Nemo pauper est, qui Deo debet; nisi qui seipsum pauperem fecerit. Esti non habet, quae vendat; habet, quae solvat. Oratio, lacrymae, jejunia, debitoris boni census est. S. Ambr. lib. 2. de poenit. c. 8.

Etiam mille mortes pro Christo pateremur; ne sic quidem satisfacere, aut debitum nostrum implere possimus. Alius quippe est DEI, alius servorum, sanguis; secundum dignitatem dico, non secundum substantiam. Jo: Clim. gr. 22.

Quid illi retribuimus pro omnibus, quae retribuit nobis? Quid illi pro malis meis, quae perulit? quid pro bonis suis,

bis portas accurreret, a portae custodibus aperto tantisper portae minoris aditu, admittus est. Quae occasione usi hostes, alii ex aliis in portam illam irruerunt, urbe deinde tota potiti. Nadafi in sexto mense amor. div.

OTUS propter aspectum captivus factus est. Genes. 34. 2. Sanct. Chrylost. hom. 59. de Emor filio Sychem. Oculi sunt anime fenestra, speculum sit mentis, sit lumen corporis, membrorum dux sit; non introitus vitiorum. S. Chrysol. f. 139.

Gravis, ac vehemens est proditor, oculus vagus, atque distractus. S. Ephrem Paron. 37.

Mens oculis tanquam fenestris utitur. Lactantius lib. de opificio Dei.

Non humiliter, neque constanter, ut debuit, ingressus est: & fortasse ideò corruit; quoniam, non ut pugnaret, sed ut finem videret, accessit. Sanct. Laur. Just. de triumph. cap. 8. de Petro.

Si porta colorum bene munita fuerit, tota illa interior civitas cordis nostri ab assultu vitiorum quietata erit. Hugo a S. Victore in Pf. 13.

Vide plura tit. Oculus.

que contulit, referam? quid pro suscepta carne? quid pro alapis, opprobriis, flagellis, cruce, obitu, sepultura; rependam? Reddamus anorem pro debito. Sanct. Paulinus ep. 4. ad Severum.

Ingenita debita labor solvit exiguus, quae vix consumpturus erat ardor aeternus. S. Casarius hom. 1.

§. II.

Debita peccata sunt.

Dimitte nobis debita nostra. Matth. 6. 12. Et dimitte nobis peccata nostra. Luc. 11. 4. Quare post petitionem panis de venia peccatorum agitur? Resp. Fortunatus: bene, post escam quaesitam, postulat venia peccatorum; ut, qui DEI cibo pascitur, Deo vivat. In pane intelligitur omnia temporalia ad vitam necessaria. Obtenit his homo ad peccatum adeo est proclivis, ut mox ei necesse sit veniam peccatorum petere. S. Thom. in Catena ex S. Chryl. post subsidium cibi, petitur & venia delicti. Sylv. in Matth. 6. q. 16.

Decem millia talenta. Matth. 18. 24. Quantum interest inter centum denarios, & decem millia talenta; tantum & inter ea, quae nos in Dominum; & ea, quae alii in nos deliquerunt. S. Chryl. in Gen. hom. 27.

Et debitum dimisit ei. Matth. 18. 27. Quam facilis debitum remittit, qui tam iratus justit venundari peccatorem. Justit venundari, ut pereret veniam. Vexatur a Domino, ut ad poenitentiam alliciamur. Sanct. Chryl. Rex caelestis non ex crudelitate justit servum venundari, uxorem & filios: sed quia incredibili cura illius devictus hac comminatione ad supplicandum, ne venderetur, adducebatur. Efcob. t. 6. par Chr. l. 2. §. 3.

Non curabant Sodomitae debita, neglexerunt quotidie. Neglectu crescente crevit debitum: repetitionis Chiographum auctum est, feneratori peccati aucta sunt; factum est tempus repetitionis. Non habuerunt aliquid in promptu, quod redderent; non erant solvendo. Imperavit Dominus debiti, ut ipsi traderentur igni, & mulieres eorum, & filii eorum: & omnia, quae habuerunt in satisfactionem cederent. S. Chryl. in Gen. ferm. de Adam, & poenitentia.

Oculi sunt velut loculi solutionem debitum deducemes per lacrymas. S. Bonavent. in Pf. 118.